Zaujímavosti

▲ BRATISLAVA: Za účasti členov Predsedníctva ÚV KSS E. Litvajovej a M. Válka, generálneho konzula BLR A. Nikolova, ďalších konzulov a hostí otvorili 23. V.1975 v Bulharskom kultúrnom stredisku v Bratislave výstavu bulharskej grafiky a komornej plastiky. Otvorili ju pri príležitosti Dňa bulharskej osvety a kultúry, slovanského písomníctva a bulharskej tlače. Dňa 24. mája, ktorý je v bratskej socialistickej krajine štátnym sviatkom, si pripomíname veľké dielo sv. Cyrila a Metoda ako vklad do svetovej kultúrnej pokladnice a ich prínos na rozvoji nášho písomníctva.

ZO ŽIVOTA RUSKEJ PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI

● **Ruská pravoslávna cirkev sa plne zapojila do osláv 30. výročia víťazstva nad nacizmom.** Patriarcha Pimen vydal významné posolstvo, ktoré bolo tlačovou kanceláriou TASS publikované a zúčastnil sa na prijatí v Kremli. Tu položil veniec k pamätníku padlých vojakov a poslal pozdravný telegram predsedovi Rady ministrov ZSSR A. N. Kosyginovi. — Delegácia ruskej pravoslávnej cirkvi sa zúčastnila na otvorení zastupiteľského domu ruskej cirkvi v Damasku. — Delegácia ruskej pravoslávnej cirkvi sa zúčastnila na stretnutí prezídia a poradného výboru konferencie európskych cirkví vo Francúzsku. — V Leningrade bola usporiadaná konferencia delegátov Svetovej rady cirkví a predstaviteľov ruskej pravoslávnej cirkvi za účelom prípravy V. valného zhromaždenia SRC v Nairobi koncom tohto roku. Zástupcovia cirkvi sa zúčastnili na celom rade podnikov KMK, o ktorých sme referovali. — Metropolita dr. Nikodim obdržal doktorát honoris causa od sofijskej Duchovnej akadémie.

Budúce číslo vyjde 10. septembra 1975

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXI. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 8/1975

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, prajem vám slnečný august a dúfam, že sa dobre správate na prázdninách, nech už ste doma, alebo niekde v prírode. Prichádzam k vám s pár vetami na zamyslenie, lebo sa nesvedčí stále len odpočívať! Niekedy sa síce vidí, že také prázdniny, alebo dovolenka by mohli trvať i dva roky, ale o chvíľu by nám bez práce bolo otupno.

Dnes sa zamyslíme spoločne nad ďalšou sviatosťou, sviatosťou pokánia.

Ak cítite potrebu vyspovedať sa, túžbu očistiť sa od hriechu, je to prvým popudom k pokániu. Sviatosť pokánia ustanovil Isus Christos po svojom zmŕtvychvstaní slovami: „Prijmite Ducha svätého. Ktorýmkoľvek odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im; ktorýmkoľvek zadržíte, zadržujú sa" (Ján 20, 22 a 23). Sviatosť pokánia prijímame takto: naozaj si spomíname na hriechy, ktoré sme urobili od posledného pokánia a Ducha sv. prosíme, aby nám pri spomínaní pomohol, ľutujeme, čoho sme sa zlého dopustili, zaumienime si, že sa polepšíme, pred otcom duchovným sa s vierou vyspovedáme a vykonáme všetko, čo nám on uloží. Udelí sa nám takto odpustenie hriechov, ktorých sme sa dopustili po svojom pokrstení. Spoveď, pri ktorej sa úmyselne zamlčí ťažký hriech, neplatí a navyše by sme sa dopustili nového ťažkého hriechu. Žiadny duchovný nesmie žiadnym spôsobom prezradiť, čo pri spovedi počul pod hrozbou zbavenia kňazstva.

Stane sa, nie pravdaže vám, že niekto spácha veľa a ťažkých hriechov. Uvedomí si to, ale namiesto toho, aby nad nimi plakal, urobí opak. Zúfa, že je tak hriešny, že sa mu nemôže odpustiť, že je teda pokánie márne. Toto nie je správne, lebo i najväčší hriešnik musí dúfať v milosrdenstvo Božie a má sa rozhodnúť k pokániu. Boh nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil a bol spasený (Ezech. 33, 11).

Práve tak zlé je hanbiť sa vyznať sa z hriechov. Je hanba urobiť hriech, nie robiť pokánie.

Nie je správny názor, že tým, čo duchovný kajúcnikovi pri spovedi ukladá, činí sa Bohu zadosť. Človek nemôže za svoje hriechy, ľahké či ťažké, nikdy urobiť Bohu zadosť a to, čo nám uloží kňaz (epitímia), dobrý skutok, či modlitba, alebo cirkevný trest, to slúži len na to, aby sme sa cvičili v snahe začať nový život.

K tejto sviatosti spadá i učenie rímkokatolíckej cirkvi o odpustkoch. Pravoslávna cirkev odpustky (o ktorých si ešte pohovoríme) n e u z n á v a.

Sviatosť pokánia nemáme nikdy odkladať, lebo odkladaním by sa hriech ešte viac zahniezdil v našich dušiach. A napokon, nik nie je nesmrteľný, a zomrieť bez pokánia je zlé, lebo po smrti už žiadnu sviatosť, teda ani pokánie prijať nemôžeme.

Na pokánie sa pripravujeme modlitbou a pôstom.

Všetko dobré — Vaša teta Helena

Premenenie Isusa Christa (Preobraženije)

„Preobrazilsja jesi na hore, Christe Bože, pokazavyj učenikom Tvojim slavu Tvoju, jakože možachu... (tropar sviatku).

„Keď Isus prišiel do krajov Cezarey Filipovej, spýtal sa svojich učeníkov: Za koho pokladajú ľudia Syna človeka? Odpovedali: Jedni za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša, zase iní za Jeremiáša, alebo za jedného z prorokov. Opýtal sa ich: A vy za koho ma pokladáte? (Mat. 16, 13—14). A tu zaznelo to známe vyznanie: „Ty si Christos, Syn Boha živého".

Hneď potom Peter odhalil, že v skutočnosti „nie telo a krv" mu zjavili toto tajomstvo, ako povedal Christos ako na odpoveď na vyznanie svojho učeníka. Ale Peter, neosvietený ešte Duchom svätým, bol príliš telesným, starozákonným človekom a spolu s inými učeníkmi čakal na úplné utvorenie kráľovstva Christovho tu, na zemi. Nepredstavoval si jasne, kto to Christos, Syn Boha živého je, nechápal význam jeho misie pre spásu ľudí, nechápal Jeho slávu, ako slávu Syna Božieho. Preto, keď počul z úst svojho milovaného Učiteľa o Jeho budúcom utrpení, chce tomu zabrániť: „Božechráň, Pane! To sa Ti nesmie stať!" (Mat. 16, 22).

Pred nadchádzajúcimi skúškami bolo nevyhnutne treba zničiť v učeníkoch ich pozemskú predstavu o budúcom kráľovstve Božom, upevniť ich vieru vo vteleného Syna Božieho a ukázať, že utrpenie a smrť na kríži Christos prijíma dobrovoľne, pre spasenie sveta.

Po šiestich dňoch po Jeho rozhovore s učeníkmi o svojom utrpení, berie Christos troch sebe najbližších učeníkov, Petra, Jakuba a Jána a ide s nimi na vysokú horu, podľa Tradície to bola hora Tábor. Christos sa tu pohrúžil do modlitby k svojmu Otcovi tak, ako to robieval vždy, keď bol sám. Učeníci však nevydržali dlhé bdenie a usnuli. Keď sa prebudili, videli svojho Učiteľa v jasnom svetle a Jeho rúcho bolo žiarivé. „Tvár Mu žiarila sťa slnko a rúcho Jeho zbelelo sťa svetlo" (Mat. 17, 2). Priblížili sa k Nemu dvaja muži vo svetle nebeskej slávy. V týchto mužoch učeníci poznali Mojžiša a Eliáša. Svätí proroci rozprávali sa s Isusom Christom „o Jeho smrti, ktorú mal podstúpiť v Jeruzaleme" (Lk. 9, 31).

„Majstre, dobre nám je tu. Urobme tri stánky, jeden Tebe, jeden Mojžišovi, jeden Eliášovi" — skríkol vtedy vždy pohotový Peter, keď proroci odchádzali od Isusa (Lk. 9, 33). Petrovi sa videlo, že dobre by bolo prebývať práve tu, na hore: je tu ne-

beská žiara okolo jeho Učiteľa, je tu Mojžiš a Eliáš — slávni proroci.

Peter, ktorý bol predurčený stať sa jedným z budovateľov cirkvi Christovej vo svete, chce budovať „tri stánky" pre Učiteľa a prorokov, ktorí sa zjavili. Ešte stále sa pozerá na Isusa Christa pozemskými očami a stavia Ho do radu s Mojžišom a Eliášom. „Ale Isus, píše prep. Efrem Sýrsky, — mu hneď ukazuje, že jeho stánok nepotrebuje, že On je Ten, ktorý v priebehu štyridsiatich rokov robil na púšti vodcu z oblaku jeho otcom". — „Keď On ešte hovoril, ajhľa, jasný oblak ich zastrel a z oblaku ozval sa hlas: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo; Jeho poslúchajte!" (Mat. 17, 5).

Petrovi, Jakubovi a Jánovi sa odkrylo na Tábore Božstvo Isusa Christa. Predtým videli Jeho moc v zázrakoch, ktoré pred nimi robil. Teraz videli na vlastné oči Jeho nebeskú slávu, ako Jednorodeného od Otca. Spolu s Mojžišom a Eliášom boli svedkami nadpozemského duchu táborského obrazu: svetlo Božstva zažiarilo skrze telo Christovo a videli Jeho tvár, žiariacu ako slnko a Jeho odev svietiaci svetlom Božstva, ktoré vychádzalo z Jeho prečistého Tela. Počuli i hlas Boží, ktorý svedčil o Christovi, že je naozaj Synom Božím.

„Toho poslúchajte" — povedal hlas Boha Otca. Teraz ani Mojžiš ani Eliáš, ani staré zákony a proroci, ale Syn milovaný je Staviteľom spasenia ľudstva. Mojžiš, Eliáš a všetci proroci učili tomu, čo im bolo ukázané. Teraz prišiel Ten, ktorý bol prisľúbený, o ktorom hovoril Mojžiš i Eliáš, na ktorého sa vzťahovali všetky proroctvá a všetky predobrazy. Prišiel Syn milovaný, ktorý sa zaľúbil Otcovi, vo všetkom Otcovi úplne rovný. V Ňom je všetka vôla, všetka láska, celá vševedúcnosť Otca týkajúca sa ľudí. „Toho poslúchajte!"

Niekoľko dní pred svojím premenením Isus Christos upozornil svojich učeníkov na svoje nasledujúce utrpenie, postupne ich na to pripravoval, aby neboli smutní, viedol ich k vyšším, duchovným predstavám. Učil: „Kto chce prísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž na seba a nasleduje ma" (Mat. 16, 24). Usiluj sa o záchranu duše, o cnosti, nešetri sa v dobrých skutkoch. Zachraňuj dušu, nie telo. To najcennejšie na človeku je duša, nikdy ju nezahub kvôli telu, lebo „čo prospeje človeku, keby získal aj celý svet a duši by si uškodil?" (Mat. 16, 26). Jeho verní učeníci sa nesmú báť strašných budúcich skúšok, ktoré ich čakajú, ale najviac sa majú báť utrpenia najhroznejšieho — večného trestu, pretože „Syn človeka

zaiste príde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmi a vtedy odplatí každému podľa jeho skutkov" (Mat. 16, 27).

Tak pripravoval Isus Christos svojich učeníkov na posledné dni svojho pozemského života. Aby ich upevnil vo viere, neuspokojil sa len učením: „...že sú niektorí medzi tými, čo tu stoja, ktorí neokúsia smrti, dokiaľ neuvidia, že Syn človeka prichádza vo svojom kráľovstve" (Mat. 16, 28). Kráľovstvo Christovo uvidí každý po svojej smrti, po rozlúčení duše od tela; ale v plnosti sa ukáže všetkým vtedy, keď „príde Syn človeka vo sláve Otca svojho". Ale na Tábore Isus Christos odkrýva svoju slávu učeníkom ešte než sa zmenila ich prirodzenosť. Apoštoli Peter, Jakub a Ján ešte prebývajú vo svojich smrteľných telách a už sa stali hodnými vidieť „nevysloviteľnú moc Christovu", „svetlo Vzkriesenia", „žiaru jeho Božstva". Podobne, ako sa napokon i apoštolovi Pavlovi otvorilo „tretie nebo", i oni boli hodnými vidieť a počuť nevysloviteľné.

Veľkosť tejto udalosti nie je obmedzená len zázračným videním Božstva Isusovho učeníkmi. Vo svetle Tábora sa pred nami odkrýva súčasne i všetok úmysel Boží o spasení sveta. Tieto úmysly Božie sa tu stávajú jasnými nielen pre nás, ktorí ešte žijeme, ale i pre tých, ktorí už zomreli: zákon a proroci stáli pred svojím Vladykom, ako Jeho otroci, ktorí splnili svoje poslanie. Urobili všetko, čo im On prikázal pred vekmi na Sinaji a na Chorive a na iných miestach Bohozjavenia, skladajú teraz akoby pred Vladykom svoje plné moci. Sú plní posvätného strachu: tu ide Pán do Jeruzalema, aby tam dovŕšil ich veci a aby prijal kríž pre spasenie ľudí. Proroci sa vzdialili. Skončili sa dávne predobrazy, proroctvá sú naplnené, Tábor zažiaril. Na zemi je Syn milovaný, uskutočniteľ zákona a strojca spasenia ľudí. „Jeho poslúchajte". (ŽMP)

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI TÍTO DARCOVIA:

Pravoslávni veriaci z Choňkoviec Kčs 250., — Pravoslávny farský úrad Byšta Kčs 200., — d. o. J. Kuzan, Prešov, Kčs 100., — Justína Kernaševičová, Čertižné, 20., — rodina Serbinová z Michaloviec 20., — Mária Egriová, Vrbnica, okr. Michalovce, 20., — rodina F., Stanča, okr. Trebišov, 30., — Pravoslávny farský úrad Ladomírová Kčs 620., — Z. Fedorčáková, Maškovce, 50., — a J. Haščák, Vislanka 50.,—.

Všetkým štedrým darcom srdečne ďakujeme za to, že prejavujú toľké pochopenie pre potreby našej tlače. Pán Boh zaplať! Mená ďalších darcov budú uverejnené v budúcom čísle.

„Bdite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia..." (Mat. 26, 41)

Modlitba je pravá časť a stred náboženstva. Objavila sa na svete skôr, než bola predpísaná zákonom. V zákone Mojžišovom niet menovitého predpisu modlitby, ale všetky ustanovenia, pokiaľ ide o bohoslužby a prinášanie obetí, sú výrazom a svedectvom zbožnej, modlitebnej služby Bohu (Deut. 26, 19). **Abel bezpochýb sa modlil pri prinášaní svojej obete Bohu, lebo Bohu sa jeho obeť páčila. Pri Enosovi sa ľudia modlili, keď vzývali meno Hospodinovo** (Gen. 4, 26). Enoch sa modlil, keď chodil pred Bohom (Gen. 5, 22—24). **Noe sa modlil pri prinášaní svojej obete Hospodinovi** po potope sveta a Boh milostivo prijal jeho obeť. **Abrahám sa modlil, vzýval Boha a prinášal Mu obete** (Gen. 12, 7—8; 13, 14—18). Izák sa modlil za Rebeku a Hospodin ho vypočul (25, 21). Jakub sa modlil pri svojom návrate z Mezopotámie, keď sa bál msty zo strany svojho brata Isavu (Gen. 32, 9—12). **Sv. rorok Boží Eliáš sa modlitbou pripravoval na veľké činy a veľké zázraky,** spojené s veľkým sebaobetovaním. Modlitba sa takto objavuje v živote patriarchov i prorokov a všetkých dávnych spravodlivých mužov, ako vždy potrebná a veľmi dôležitá povinnosť.

V Novom zákone sám Pán povedal: **„Proste a dostanete; hľadajte a nájdete; klopte a otvoria vám"** (Mat. 7, 7). — **„Bdite teda každého času a modlite sa, aby ste mohli ujsť všetkému, čo sa má stať, a postaviť sa pred Synom človeka"** (Luk. 21, 36). — **„Bdite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia; duch je síce hotový, ale telo mdlé"** (Mat. 26, 41). A Isus Christos kráča ako príklad. Modlil sa za všetkých podmienok svojho života, keď učil, robil zázraky, i vo chvíľach radosti i v minútach smútku a utrpenia. Celé noci trávil s modlitbou na perách. — Modlitby nám odkazujú i apoštoli, ktorí sa sami neustále modlili. K modlitbe nás volá, nás kresťanov, naša úplná závislosť na Bohu, poznanie našej kresťanskej chudoby a obmedzenosti a každodenná potreba pomoci zhora. Máme nespočetné núdze, duchovné i telesné, ktoré bez pomoci zhora, bez modlitby, vyriešiť nemôžeme (Mat. 7, 7; Luk. 11, 9—13; Ján 14, 13—14; 16, 23—24). Na modlitbu nás povzbudzuje neobmedzená milosť a milosrdenstvo Božie voči modliacim sa a veľké blaho, ktoré je možné získať cez modlitbu od Boha (Žalm 85, 5; 144, 18—19).

Tak ako roľník, ktorý obrába zem, aby mohla prinášať bohaté plody, tak aj modlitba pôsobí na naše srdcia a robí nás spôsobilými prijatia nebeskej vlahy a prinesenia plodov dobrých

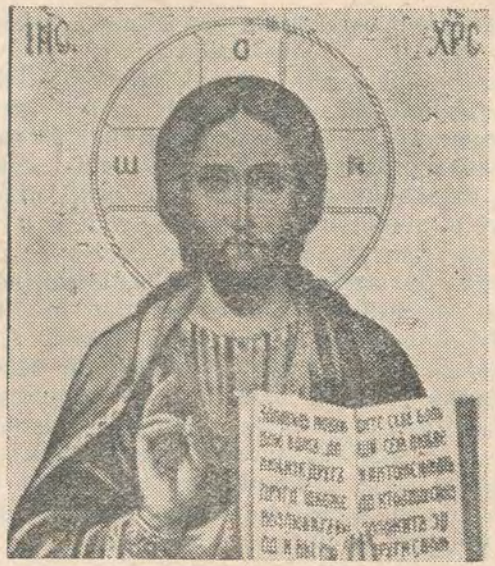

skutkov a dokonalosti. **Modlitba nám prináša milosť sv. Ducha do našich sŕdc, upevňuje našu vieru, nádej a lásku** (Efez. 3, 14—21). **Modlitba osvetľuje náš rozum,** upevňuje vôľu robiť dobré skutky, potešuje srdce v utrpení a slúži nášmu blahu v živote dočasnom i vo večnosti (Ján 14, 13; 16, 23; Marek 11, 24).

Modlitbu nám posvätili svojím príkladom všetci svätí Boží Starého i Nového zákona. Modlitba bola stredobodom ich životov. V Novom zákone sa modlitbou pripravovali na veľké hrdinstvá sebaobetovania. Bol to Zachariáš, otec Jána Krstiteľa, Božia Matka, Simeon Bohopríjemca, apoštoli, svätci, vyznavači, mučeníci... **Modlitba je predmetom úplného sústredenia sa čistých duší. Po odchode z tohto sveta sa neprestávajú modliť svätí ani anjeli** (Apok. 4, 8—11; 5, 9—14; 7, 9—12).

I svätí otcovia cirkvi nám dali príklad, ako sa modliť. Nazvali modlitbu kráľovským dobrým skutkom a dávajú jej taký istý význam v duchovnom živote, ako má dýchanie v živote telesnom, kde je dych príznakom života, nech by bol hocijako slabý. **Modlitba je príznakom duchovného života, i keď niekedy je ešte na začiatku slabučká.** Sv. Ján Zlatoústy napísal: **„To, čo značí pre telo slnko, to pre dušu modlitba; je obcovaním človeka s anjelmi, modlitbou sa zúčastňujeme na živote anjelov,**

na ich rozume a múdrosti. Nikto bez modlitby nemôže duchovne dobre žiť" (Slovo 1. a 2. o modlitbe).

Ďalej sv. Ján Zlatoústy píše: **„Ak sa sám Isus Christos modlil, ak sa modlili apoštoli, ak tí, ktorí mali pevnú vieru a neurobili nikdy žiadne priestupky, ale predsa potrebovali modlitbu, stálu a neslabnúcu, teda my, hriešni kresťania s tisíckami duševných neduhov, vari nepotrebujeme tento liek proti nim, modlitbu?"**

Dejiny cirkvi a duchovná skúsenosť svedčia o tom, že tam, kde niet modlitby, tam nie je úcty k darom a prisľúbeniam Božím. **Bez modlitby sa stráca, hasne viera, láska, nádej a všetky cnosti, ktoré sú modlitbou živené.** Kde niet modlitby, tam nie je milosti Božej a Duch svätý tam nemá miesta. **Kde niet modlitby, tam sa ľahko porušujú aj iné prikázania Božie i cirkevné, tam kresťan ľahko padá do hriechu a je náklonný k zlu.** Jedným slovom, duchovný život je dokonale vyhasnutý, kresťan podlieha všetkým pokušeniam a východisko sa stáva pomaly nemožným. Slovo Božie, príklady svätých otcov cirkvi pravoslávnej nás povzbudzujú, aby sme konali veľké a sväté dielo — **modlili sa, čo je prvou povinnosťou kresťana.**

† Cyril,
biskup michalovský

Zo studnice našich sv. otcov

V. A. Serov napísal: „Cez nové má vždy prekvitať dobré, staré". I nám, pravoslávnym veriacim, je pravoslávie dobré tak, že ani vyhnanie žiakov sv. Cyrila a Metoda a tlak latinizácie nedokázal úplne zničiť to, čo sem sv. bratia z Carihradu doniesli a čo nezaniklo ani po rozpade Veľkomoravskej ríše.

„Na Slovensku bol východný obrad niekde zachovávaný ešte v XIII. storočí, lebo Jakub z Farkašoviec, biskup spišský, slúžil Andrejovi III., kráľovi uhorskému, bohoslužby slovanským jazykom. O tomto biskupovi poznamenáva Bárdossy a Vágner, že bol graeci ritus, t. j. gréckeho obradu. a biskup nitriansky, Bystrík, umučený r. 1407, bol tiež východného obradu a bohoslužby konal v staroslovienskom jazyku".

Treba poznamenať, že uhorský kráľ Andrej, za vlády ktorého prekvital východný obrad, zakladal nielen grécke, ale i ruské kláštory. Pri Vyšehrade založil kláštor sv. Andreja, do ktorého povolal mníchov z Kyjevopečerskej lavry. Niektorí uhorskí králi boli v príbuzenskom zväzku s ruskými kniežatmi a s kráľmi gréckymi.

Dňa 15. júla bol sviatok sv. apoštolom rovného Vladimíra. V tropare jeho sviatku spievame: „...slavnoderžavnyj Vladimire na vysoti stlpa vidia matere hradov, Bohospasajemaho Kyjeva: ispituja že i posilaja k carskomu hradu uviditi pravoslavnym viru..."

I ruská kňažná sv. Oľga prijala krst v roku 955 v pravoslávnom Carihrade a prijala meno Helena. Masový prestup nastal až v dobách jej vnuka, sv. Vladimíra. Letopisec Nestor hovorí, že Vladimír poslal poslov po svete, aby sa presvedčili, ktoré náboženstvo je najlepšie. Najlepší dojem na nich urobila bohoslužba v Carihrade. Hovorili: „Nevedeli sme, či sa na zemi, či v nebi nachádzame".

Sv. Vladimír sa dal pokrstiť roku 988, keď si vzal za manželku Annu, sestru gréckeho cisára Bazilea II. Annu dostal len s podmienkou, že prijme kresťanstvo. Ľud sa potom tiež dával hromadne krstiť v riekach. Vladimír povolal kňazov z gréckych a bulharských krajov, budoval chrámy, školy, kláštory a najvýznamnejší, Kyjevopečerský monastier, kde účinkoval aj mních Nestor, ruský dejepisec.

Kresťanstvo donieslo Rusom i staroslovienskyjazyk, pravoslávie a východný obrad. Sv. Vladimír sa zaslúžil tak ako Konštantín Veľký o získanie ruského národa pre kresťanstvo. Preto si ho uctievame ako svätca. Jeho syn Jaroslav Múdry kráčal v jeho stopách (1018—1054).

Niektorí ľudia pravoslávie u nás nechápu, ale málo je z nich takých, ktorí by ho chceli študovať zblízka. Pravoslávie nesmieme posudzovať ako pravoslávie cárske. Aj biskup Gorazd študoval pravoslávie, roku 1900 podnikol cestu do Kyjeva, kde sa oboznámil s pravoslávím. Sám o tom píše v časopise „Za pravdou" č. 9/1922: „Hľadajúc oporu, mali sme na vybranie, buď systém evanjelický, alebo cirkev anglikánsku či starokatolícku, alebo pravoslávie. Uvážil som dôkladne a všestranne všetky okolnosti a našiel **som to, že najplodnejšie pre nás po stránke náboženskej i národnej je spojenie s pravoslávím,** lebo toto spojenie prinesie nielen cirkvi, ale všetkým ostatným cirkvám našej republiky duchovné obohatenie o náboženské zložky, ktoré u nás nepoznáme a môže priniesť mnoho kladného i celej kresťanskej Európe, lebo československá cirkev pravoslávna bola by povolaná na to, aby sa stala styčným bodom východného kresťanstva so západným".

Keď biskup Gorazd študoval pravoslávie, vedel, že zrodilo aj také osobnosti, ako bol napríklad Dostojevský, človek citlivej duše, rôznych myšlienok a hnutí, uznával pravoslávie za hlavné. O tejto osobnosti V. S. Soloviev píše: „Táto centrálna myšlienka, ktorej slúžil Dostojevský vo všetkej svojej činnosti, bola kresťanská idea slobodného všeľudského zjednotenia, svetového bratstva v mene Christa. Túto ideu hlásal Dostojevský, keď hovoril o pravej cirkvi, o celosvetovom pravosláví, v ňom tiež videl duchovnú, dosiaľ neprejavenú podstatu ruského národa, svetovú historickú úlohu Ruska, ono nové slovo, ktoré Rusko musí povedať svetu (II. reč na pamiatku Dostojevského).

Štefan Horkaj, duchovný

Metropolita Ján odvolaný Pánom

Dňa 5. júna 1975 zosnul vo veku 74 rokov na odpočinku v Odese po dlhšej ťažkej chorobe druhý metropolita pravoslávnej cirkvi v Prahe, kde pôsobil od roku 1955—1964. Bol rodákom z donskej oblasti a po prvej svetovej vojne pracoval v Juhoslávii ako kňaz — mních. Neskôr sa stal špirituálom monastiera v Bulharsku, odkiaľ bol povolaný do Československa v tej istej funkcii na našu Pravoslávnu bohoslovecká fakultu. Do funkcie metropolitu bol zvolený po odchode Jeho Blaženstva metropolitu Jelevferija do vlasti. Metropolita Ján bol človekom, ktorý mal bohaté skúsenosti v cirkevnom živote, človek hlboko vzdelaný. Zúčastňoval sa na mierovej činnosti Kresťanskej mierovej konferencie a mal tvorivý záujem o ekumenickú prácu.

Vladyka metropolita Dorotej prejavil sústrasť odeskému metropolitovi Sergijovi, pri ktorom nebohý vladyka Ján žil. Vo všetkých chrámoch našej cirkvi bola za neho vykonaná zádušná spomienka, pretože jeho pamiatka je natrvalo zapísaná do našich sŕdc. Z jeho teologickej práce pripomíname komentár k prekladu kanonických pravidiel našej cirkvi, v ktorom sa usiloval o to, aby ukázal, ktoré pravidlá sú živé a ktoré boli v priebehu stáročí a z historických nevyhnutností odsunuté do pozadia.

Nech bude nebohému vladykovi metropolitovi Jánovi Bohom Otcom daná večná pamiatka tam, kde sa minuli naše ľudské bolesti, zármutok a plač a kde vládne večný život!

Za mier

POKRAČUJÚCI VÝBOR KRESŤANSKEJ MIEROVEJ KONFERENCIE 1975

TÉZY BIBLICKÉHO REFERÁTU

Pádom človeka sa porušila spravodlivosť, jeho obcovanie s Bohom, pokoj a do ľudskej prirodzenosti vstúpila disharmónia. Napriek napomínaniu Božiemu podliehal človek pokušeniu zla. Starozákonní patriarchovia, Ábel, Enoch, Noe a iní nesú meno spravodlivých pre svoj čistý život z lásky k Bohu.

Hospodin uložil Abrahamovi, aby prikázal synom, aby „strážili cesty Hospodinove a činili spravodlivosť a súd" (Gen. 18, 19). V tom bola budúcnosť potomstva, ktoré ale nezachovávalo toto prikázanie. Preto Boh posiela prorokov, ktorí energicky pranierovali nespravodlivosť, utláčanie chudobných a sirôt, zadržovanie mzdy.

Skutkom spravodlivosti je pokoj a bezpečnosť ľudí. Mier s Bohom, so svedomím a s blížnymi je najvyšším blahom človeka. Tento pokoj však mizne, ak niet spravodlivosti.

Avšak Boh pokoja posiela Isusa Christa, ktorý je naším Pokojom (Efez. 2, 14). Zvestoval pokoj ďalekým i blízkym (Efez. 2, 17), to znamená pohanom a židom. Je cestou, pravdou a životom (Ján 14, 16). Vyčíta „zbožným" ľuďom svojej doby, že „opúšťajú súd, milosrdenstvo a vernosť" (Mat. 23, 23).

V diele pokoja a zmierenia pokračujú apoštoli (Rim. 10, 15/ 2 Kor. 5, 19).

Dlhotrpezlivý Hospodin vraví, že obráti na človeka ako rieku pokoj (Iz. 66, 12), ktorý je dielom milosti Božej.

Spravodlivosť je plnením vôle Božej. Prejavuje milosrdenstvo utláčaným a bezprávnym, usvedčuje lož. Podľa Tomáša Kempenského „spravodlivosť je rovnako dôležité plus pre človeka ako jasne vyjadrená pravda". Spravodlivosť súvisí teda s pravdou.

Na to treba pozornosť voči otázkam prítomnej doby a tvorivého života. Vyžaduje činorodú a súcitnú odpoveď na problémy bezprávnych ľudí, odpoveď milosrdného samaritána.

Súcitnú spravodlivosť treba preukazovať i voči mravne padlým ľuďom. Starec Zosima v Pateriku povedal: „Miluj človeka, ktorý upadol hlboko do hriechu a staraj sa o to, aby si ho vyviedol z takého stavu". To však neznamená solidárnosť s vinou; milujeme chorého, ale nie jeho chorobu.

Podľa V. F. Marcinkovského evanjelium „bojuje s človekom za človeka". Porušenie spravodlivosti a zákona prináša násilie a ohrozenie života.

Ovocie spravodlivosti:

Vytvára ľudskú dôstojnosť,
rodí bratstvo, súcit a pochopenie potrieb trpiacich,
zabezpečuje spokojnosť a bezpečnosť,
prináša radosť, šťastie a úspešnú činorodosť v spoločnosti,
uľahčuje plnenie povinností,
zabezpečuje mier a kladné sociálne a ekonomické podmienky pre úroveň života,
pomáha všestrannej spolupráci medzi ľuďmi na poli kultúrnom a hospodárskom,
zo vzájomných vzťahov medzi štátmi vzniká trvalá dôvera, ktorá je podmienkou pre mier,
veriaci človek cestou spravodlivosti sa usiluje i o svoje spasenie a plní si svoje kresťanské úlohy.
Z toho vyplýva, že spravodlivosť prináša teda ovocie jednotlivcom i spoločnosti.

† Metropolita Dorotej

Z ústredia

METROPOLITA PRAŽSKÝ A CELÉHO ČESKOSLOVENSKA ZASLAL ARCIBISKUPOVI MAKARIOVI TENTO TELEGRAM:

Jeho Blaženstvu arcibiskupovi MAKARIOVI
prezidentovi Cyperskej republiky,
CYPER

Vaše Blaženstvo,

S potešením som sa z československých komunikačných prostriedkov dozvedel, že ste obdržali od Svetovej rady mieru vyznamenanie — **Zlatú medailu Jolliota Curie.**

Dovoľte mi, aby som Vám úprimne blahoželal k tomuto oprávnenému uznaniu. Vediete svoju cirkev a ľud Cypru cestou mierového riešenia problémov svojej vlasti. Želám Vám za seba a za našu cirkev, aby Hospodin Boh žehnal Vaše ušľachtilé úsilie a aby bolo korunované rýchlym kladným výsledkom.

S láskou v Christu oddaný

V Prahe dňa 9. 6. 1975.

† Dorotej,
metropolita pražský a
celého Československa

(preklad anglického originálu).

Hojnosť vám a Božie požehnanie!

Vám, ktorí zbierate tohtoročnú bohatú úrodu, Vám roľníkom, ktorí pečujete o to, aby sme mali základ — chlieb pre naše deti i pre nás, Vám, ktorí v každodennej drine nadobúdate povesť hrdinov, ktorým nevadí páľava ani dážď, ktorí sa boríte s každou prekážkou len preto, aby ste splnili svoje chlapské slová a zásobili svojich spoluobčanov tak ako treba, Vám prinášame svoju vďaku. S pokorou a úctou hľadíme na Vaše dorobené ruky a ustarostené tváre, ktoré čochvíľa dvíhate k nebu, či vydrží čas, či nie; niekedy ani nevieme pochopiť, koľko to treba práce, než bude chlieb. I keď už máte stroje a pokrok ide ďalej, Vaša práca je veľmi záslužná. Poznáme Vás i z našich chrámov, kde počas žatvy s ustatými tvárami sledujete bohoslužby, snáď mysliac na to, aby i Boh pomohol v tejto udalosti v živote roľníka, v žatve. Žatva sa vracia každoročne, ale nikdy nevieme, či bude požehnaná dobrým časom a dobrou úrodou, alebo či sa budeme musieť zapojiť všetci, aby ste úlohy zvládli. Urobíme tak radi, veď je to vec nás všetkých. Spomenieme si na Isusovo správanie sa, ako o tom hovorí evanjelista Matúš: „V ten istý čas išiel Isus v sobotu pomedzi zbožie a učeníci boli hladní, i začali trhať klasy a jesť. Keď to videli farizeji, povedali Mu: Ajhľa, Tvoji učeníci robia, čo v sobotu nie je dovolené robiť. On im však odpovedal: Či ste nečítali, čo urobil Dávid a jeho sprievod, keď boli hladní... Hovorím Vám: Tu je niečo, čo je väčšie ako chrám. Keby ste vedeli, čo znamená: Milosrdenstvo chcem a nie obeť, neodsudzovali by ste nevinných. Lebo Syn človeka je pánom soboty". (12, 1—8).

Preto, ak bude treba, všetci Vám radi pomôžeme. Nech Vám práca s Božím požehnaním ide od ruky, aby ste dorobili hojnosť pre všetkých, ktorí to budú potrebovať, pre všetkých, ktorí prosia o „chlib naš nasuščnyj".

-hf-

OPRAVA: Prosíme našich ct. čitateľov, aby si na str. 167 v č. 7/1975 v článku „UZNESENIE" opravili láskavo slová „slávnou hrdinskou Sovietskou armádou", ktoré sú vinou tlačiarne vysádzané obrátene. Za pochopenie ďakujeme.

A. Schweitzer — kazateľ, vedec, umelec, „Veľký doktor"

(NA 100. VÝROČIE NARODENIA A 10. VÝROČIE ÚMRTIA)

„Buďte milosrdní, ako váš Otec je milosrdný" (Lk 6, 36).

Kresťanské spoločenstvo na celom zemskom okršleku vzdáva tohto roku neskonalú vďaku „všetkého tvorstva Stvoriteľovi" za plodný a požehnaný život misionára a lekára pralesa Alberta Schweitzera, ktorý uzrel svetlo sveta 14. januára 1875 v hornoalsaskom Kaysersbergu, aby po splnení sa na jeho vlastnej životnej púti osvedčenia apoštola národov sv. Pavla, preloženého v staroslovienskom Živote Metodovom parafrázou „pre všetkých sa stal všetkým, aby všetkých získal" (1 Kor 9, 22), odišiel k milostiplnému Lekárovi duší i tiel a k zvrchovanému Ľudomilovi 4. septembra 1965 v africkom Lambarene. Zanechal po sebe nehynúce odzrkadlenie pravého obrazu Isusa Christa vykreslené najväčším misionárom všetkých vekov sv. Pavlom v jeho liste k Filipanom: „Samého seba zmaril, vzal na seba podobu služobníka, podobným sa stal ľuďom" (Flp 2, 7), aby sme i my nachádzali v živote a diele tohto novodobého apoštola ľudskosti a kniežaťa ľudomilov podnetné vyjadrenie naliehavej výzvy dokazovať činorodou vierou a názorným hlásaním Božieho Slova vlastným životom v súčasnom svete životnosť kresťanstva a byť vernými jeho takto formulovanému odkazu: „Sme presvedčení, že sa blížime k svetlu a že opäť nastane doba, keď náboženstvo a etické myslenie sa zjednotia... Obnova kresťanstva, ktorá musí nastať, je v návrate k bezprostrednosti a intenzite viery prvotného kresťanstva". Keď A. Schweitzer písal tieto nám adresované slová, zaiste mal na mysli i strhujúcu konfrontáciu zbožnosti a lásky k blížnemu v jednej kázni nášho cirkevného Otca sv. Jána Zlatoústeho: „Chceš uctievať Christovo telo? Potom ho neignoruj, keď ideš okolo neho a je bez oblečenia. Neuctievaj ho v chráme hodvábnym odevom, keď sa vonku trasie zimou a chradne, keď ideš okolo neho bezcitne!" Jej nosnosť, preverenú temer dvetisícročnou charitatívnou činnosťou Cirkvi na Východe, kde napr. už v 5. storočí vznikol jej starostlivosťou prvý nálezinec pre pohodené deti v dejinách ľudstva, i na Západe, vydala svoje bohaté a svieže ovocie i v súčasnej dobe na území tzv. Tretieho sveta, keď A. Schweitzer pokorne a bezvýhradne poslúchol volanie nášho Pána v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi: „Choď a rob podobne!" (Lk 10, 37).

A. Schweitzer už ako chlapec vštepil si hlboko do vnímavého srdca myšlienky svojho otca, že cesta veriaceho za Christom privádza ho súčasne i za človekom ako spolublížnym. Jeho otec, evanjelický kazateľ, rozvíjal ich vo svojich všetkým prístupných kázňach najmä na intímnych popoludňajších bohoslužbách v starobylom gotickom chráme podhorského Günsbachu v utešenom münsterskom údolí, kam sa presťahoval po Albertovom narodení. Z pobožností ako posvätného zážitku v tomto obidvom konfesiám slúžiacom chráme od dôb francúzskeho kráľa Ľudovíta XVI., na ktorých sa už ako dieťa zúčastňoval, si odniesol do života podľa vlastného doznania v útlej knižočke Z môjho detstva a mladosti zmysel pre posvätné, potrebu stíšenia a sústredenia, bez čoho si neskoršie nevedel ani predstaviť svoje jestvovanie. Na nich vzkrsol i jeho záujem o misiu, lebo otec mával každú prvú nedeľu v mesiaci misijné služby Božie, na ktorých rozprával o živote a práci misionárov. Zo spoločného protestantského a katolíckeho kostola v Günsbachu si odniesol do života i zmysel pre náboženskú znášanlivosť a vrúcne prianie, aby spoločné chrámy ostali ako proroctvo a upomienka na budúcnosť náboženskej svornosti, na ktorú musíme mať obrátenú myseľ, ak sme opravdiví kresťania.

V ranom detstve zažil A. Schweitzer i prvé vedomie duchovného presvedčenia, ktoré nám pripomína nádhernú oslavu Pána všetkým tvorstvom vyjadrenú prokimenom vianočnej utierne zo 150. žalmu: „Všetko, čo dýcha, nech chváli Pána!" a z pravoslávneho vnútra Dostojevského vytryskuté slová, ktoré v Bratoch Karamazovcoch vložil do úst starca Zosimu: „Milujte človeka, všetko Božie stvorenie, vesmír i najmenšie zrniečko piesku, každý lístoček, každý papršlek, zvieratá, rastliny, každú vec, zem, všetko!" Nemohol sa totiž zmieriť s tým, že vo večernej modlitbe, ktorú mu matka predriekavala, sa mal modliť len za ľudí. Preto, keď ho uložila do postieľky a dala mu bozk na dobrú noc, modlil sa tajne ešte dodatočnú modlitbu, ktorú si sám zložil. Znela: „Milý Bože, ochraňuj všetko, čo má dych, a žehnaj mu, zachráň ho pred zlým a daj mu pokojný spánok."

Tak bol, ako hovorí neskoršie v jednom svojom článku, od narodenia určený na to, aby bojoval proti neľudskosti vládnúcej v našej dobe a aby sa zastával ducha najhlbšej ľudskosti, ktorá zodpovedá podstate človeka.

U Schweitzera sa od útlej mladosti prejavovalo veľké hudobné nadanie. Už ako päťročného učil ho otec hre na starom klavíri a keď mal sedem rokov, prekvapil v škole učiteľku hrou chorálov na harmónium. O dva roky neskoršie zastupoval prvý raz organistu pri bohoslužbe.

Vo svojich spomienkach však viac než nad týmito úspechmi sa zamýšľal nad ľuďmi, ktorí ho nevdojak formovali v duchovnom zmysle, ako bol napr. od detí vysmievaný úbohý Žid Mauche. Keď ho prenasledovala tlupa výrastkov, medzi ktorými bol raz i Albert, len sa často otáčal a rozpačito a dobrotivo sa na nich usmieval. Tento úsmev ho premohol. Od Maucheho sa naučil v prenasledovaní mlčať, a tak sa stal pre neho veľkým vychovávateľom. Neskoršie ako gymnazista v Mylhúzach mu pri stretnutí vždy podal ruku a šiel s ním kus cesty. Mnohými opovrhovaný Žid sa nikdy nedozvedel, čo pre neho znamenal. Obraz jeho pokornej trpezlivosti často nabádal Schweitzera k tichému odpúšťaniu, keď v ňom vzkypel hnev.

Pre Schweitzera bolo významnou udalosťou v jeho živote i otcovo venovanie Nového zákona, len čo vedel čítať. Tak sa už ako chlapec bližšie zo-

známil s rozprávaním a slovami Isusa Christa a sv. apoštola Pavla. Neskoršie o vplyve čítania evanjelií a Pavlových listov od ranej mladosti napísal: „Tak som sa dostal s nimi do styku a pocítil som niečo z vanutia ich ducha".

Po maturite si Schweitzer zvolil za miesto svojich vysokoškolských štúdií Štrassburg, mesto, na ktoré sa od detstva díval s posvätnou úctou rodoľuba. Študentské roky strávil v teologickom domove na nábreží sv. Tomáša, v bezprostrednej blízkosti chrámu tohože mena. V tom čase bola štrassburská univerzita ohniskom ideálnej modernej vysokej školy s mladými a pružnými profesormi.

Schweitzerovo rozhodnutie študovať teológiu spôsobilo jeho otcovi veľkú radosť. Vo svojich spomienkach hovorí, že toto rozhodnutie prežíval ako nesmierne šťastie, lebo bude môcť zastávať povolanie, v ktorom bude mať čo do činenia s duchovnými otázkami. S teológiou súčasne študoval filozofiu, lebo i ona sa usiluje priviesť človeka k pravému vedomiu jeho bytia a pomáha mu nájsť pravú cestu života. Podľa jeho osvedčenia zachovaného taktiež v jeho spomienkach patrila v jeho myslení pravda zjavená a pravda podávajúca sa z hlbokého myslenia dohromady. Usudzoval, že nám Boh prepožičal dar myslenia na to, aby sme ho používali i pri skúmaní pravdy. Jeho očakávanie, že najhlbšie náboženstvo a najhlbšie myslenie musia spolu súhlasiť, ho nesklamalo. Doslova hovorí: „Je tomu vskutku tak, že najhlbšie náboženstvo sa stáva mysliacim a najhlbšie myslenie náboženským". Univerzita mu dala príležitosť zamilovať sa na celý život do vedy, zosobášiť sa s ňou a začať žiť z hlbokej viery a vedecky pracovať a tvoriť.

Najprv sa rozhodol urobiť doktorát teológie z Filozofie náboženstva slávneho nemeckého filozofa I. Kanta, ktorého dôraz na zákon hviezdnatého neba a najmä na zákon mravný vedie na hranicu viery. Po čase prešiel do Paríža na Sorbonnu a tu sa venoval i horlivému štúdiu hudby, lebo už v osemnástich rokoch ho považovali za výborného organistu. Výsledkom jeho hlbokého štúdia diela J. S. Bacha bola francúzska monografia o Bachovi. V nej vyložil podstatu Bachovho umenia a správny spôsob reprodukcie jeho diel. Táto monografia mala vyjsť aj po nemecky vo Schweitzerovom preklade. Schweitzer ako rodený Nemec ju však nevedel preložiť do nemčiny, lebo narazil na ťažkosť, ako má pretlmočiť dielo v inej reči, keď ako jemný estét cítil hudbu v každej reči a iného ducha vo vyjadrovacích prostriedkoch. Preto zatvoril francúzsku pôvodinu a začal dielo znovu písať po nemecky. Rozrástlo sa o polovicu. V ňom ešte vypuklejšie predstavil Bacha ako hudobného básnika a maliara, ktorý tónovými líniami píše zlohy akordov a kreslí nádherné zvukové obrazy.

Po promócii r. 1899 sa stal kaplánom pri svätomikulášskom chráme v Štrassburgu. Kázanie Božieho slova mu bolo prirodzenou vnútornou potrebou. Môcť hovoriť k zástupom na základe Božieho slova o najpálčivejších zja-

voch a otázkach ľudskej spoločnosti, môcť tak ponúkať krajce svojho srdca, to považoval za najslastnejšie. Kázal stručne, krátko, po svojom otcovi mal intímny spôsob kázania.

Sústavne sa zapodieval otázkami o probléme Isusovho života, najviac problémom o večeri Pánovej. Výsledkom tohto štúdia bola hodnosť licenciáta teológie. Práca o Pánovom mesiášstve, o tajomstvách jeho utrpenia a smrti mu poslúžila za habilitáciu na univerzite. Neobyčajne cenné sú jeho presvedčivé hlboké myšlienky o historickej existencii Isusa Christa, z ktorých uvádzame: „Koho teda neuspokojí, že rímsky historik iba na základe existencie kresťanského hnutia a iba asi 80 rokov po Isusovej smrti zaznamenáva jeho existenciu, a okrem toho je ešte rozhodnutý vyhlásiť evanjeliá a Pavlove listy za nepravé, môže pokladať za oprávnené neuznávať historickú existenciu Isusa. Ale tým nie je vec vybavená. Teraz by bolo treba vysvetliť, kedy, kde a ako vzniklo kresťanstvo bez Isusa a Pavla, ako prišlo k tomu, aby sa odvodzovalo od týchto vraj vymyslených historických osobností, a z akých podivuhodných príčin z nich oboch učinilo príslušníkov židovského národa. „Nepravosť" evanjelií by bola prijateľným spôsobom dokázaná vtedy, ak by sa prijateľným spôsobom vyložilo, ako mohli ako nepravé vzniknúť. Ťažkosťami tejto svojej úlohy si však zástancovia Isusovej nehistoričnosti nelámu hlavu a počínajú si v celej záležitosti nepochopiteľne ľahkomyseľne... Evanjeliá a Pavlove listy vyžadujú od zástancov nehistoričnosti Isusa tiež vysvetlenie, ako to, že tento Christov kult namiesto toho, aby sa odvodzoval z dávnominulej nekontrolovanej dejinnej doby, prišiel na to, aby svojho vymysleného Isusa antidatoval o dve—tri generácie naspäť a navyše ho nechal vystupovať ako Žida medzi Židmi. Poslednou a najťažšou úlohou je potom ešte vyložiť obsah evanjelií v jednotlivých bodoch ako mýtus, ktorý sa stal dejinami" (Z mého života a díla, Praha 1974, 115—116).

Dňa 1. marca 1902 prednášal Schweitzer prvý raz na teologickej fakulte štrassburskej univerzity. Každú jeho prednášku očakávali študenti v preplnenej posluchárni. O štyri roky neskoršie vyšli jeho Dejiny bádania o Isusovom živote a čoskoro i jeho už spomenutá monografia o Bachovi, ktorá bola okamžite rozobraná. Týmito dielami si získal celý vtedajší vedecký a umelecký svet nielen v Alsasku, ale i v Paríži. Rysovala sa mu teda pred očami skvelá budúcnosť univerzitného profesora v slnečnom jase, o akej sníval ako dvadsaťjedenročný mládenec cez krásne svätodušné prázdniny v Günsbachu, keď sa rozhodol žiť až do tridsiateho roku kazateľskému úradu, vede a hudbe.

V týchto na prvý pohľad šťastlivých rokoch však Schweitzera neustále trápila stupňujúca sa ťarcha otázky utrpenia na svete. Úporne hľadal odpoveď na otázku, čo preňho znamená Isusova neimperatívna výzva: „Lebo kto sa usiluje zachrániť svoj život, stratí ho; ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho" (M 16, 25). To „stratí" považoval za nebeský rozkaz pre

svoju dušu, lebo zakotvil v jeho svedomí... V ňom cítil: „Choď a rob podobne" (Lk 10, 37).

Raz našiel medzi poštou na písacom stole zelený zošit. Bola to Správa parížskej misijnej spoločnosti. Bol v nej stesk, že misii chýbajú ľudia, ktorí by konali požehnané dielo v Gabune, severnej provincii Konga. Súčasne v správe bola vyslovená nádej, že jej apel presvedčí tých, na ktorých už spočinul Majstrov pohľad.

V deň, keď mal tridsať rokov, sa Schweitzer rozhodol, že vstúpi do služby človeka v rovníkovej Afrike.

Pre toto smelé a na prvý pohľad dobrodružné rozhodnutie musel podstúpiť ťažké boje s rodinou i kultúrnou elitou. Avšak urobil tak, ako apoštol sv. Pavel, ktorý sa neradil s telom a krvou.

Jedni ho presvedčovali o nezmyselnosti jeho rozhodnutia. Druhí tvrdili, že sa sklamal v kariére. Bol predmetom klebiet a dohadov vysokej spoločnosti. Boli aj takí, čo jeho plán považovali za bláznovstvo starého mládenca. Schweitzer bol však presvedčený, že on je ten, na ktorom spočinul pohľad Majstra...

Uskutočnenie plánu znamenalo obsiahle a obtiažne štúdium. Keď sa ako profesor teológie prihlasoval na dekanáte lekárskej fakulty za študenta medicíny, bol by ho vraj dekan najradšie odporúčal na psychiatriu.

Nasledovalo sedem rokov tvrdej práce, lebo sa nemohol a nevedel vzdať profesorskej a kazateľskej dráhy. R. 1908 urobil fyzikálne skúšky a r. 1911 zložil lekársku štátnu skúšku.

A bol pri cieli... Ešte jednoročná prax na klinikách a napísanie doktorskej práce, v ktorej ako teológ a súčasne lekár vyvracia dohady niektorých bádateľov o údajnej duševnej chorobe Isusovej. Ľady predpojatosti proti jeho rozhodnutiu, keď sa medzitým oženil, sa pomaly, ale iste lámali. Hlboko ho dojalo, že jeho plán reprezentatívne podporili profesori štrassburskej univerzity, veriaci svätomikulášskej farnosti, alsaské farnosti, bývalí žiaci a spolužiaci.

Bolo treba opustiť profesorské a kaplánske miesto. Urobil tak na jar 1912. Poslednú kázeň mal na text o Božom pokoji. Na rozlúčku apoštolský pozdrav... Po zadovážení potrebných vecí sa na Veľký piatok r. 1913 rozlúčili s otcom v Günsbachu a o niekoľko dní odišiel loďou z Bordeaux do Lambarena vo francúzskej rovníkovej Afrike, v terajšej republike Gabun.

Len čo vybalil v Lambarene nástroje a lieky, hrnuli sa nemocní. Za prvú ordinačnú sieň slúžil starý kurník. Až po dlhšom čase sa mu podarilo vybudovať nemocnicu pre 290 európskych a 360 domorodých pacientov a dedinu pre 200 malomocných. Finančné prostriedky získaval na toto rozsiahle dielo účinnej lásky k biednym, v ktorú sa premieňala jeho láska k Bohu, z radov koncertných zájazdov po mnohých európskych krajinách a z honorárov za svoje knihy, z ktorých je stále aktuálna najmä Kultúrna filozofia.

V misijnej stanici sa svetoznámy teológ, filozof a hudobník preniesol na

praktické pole. Videl, že domorodcom, ktorým stačilo kresťanstvo ako náboženstvo čistých mravov, nebolo treba nastoľovať oriešky problémov, ale podávať mlieko a striedky kresťanského učenia. So slasťou sa kochal v poznaní, ako tieto duchovné nemluvniatka považujú za hýbadlo života lásku a z nej vyplývajúcu službu. Bol im lekárom, kazateľom, staviteľom, organizátorom, „náčelníkom náčelníkov", „veľkým mágom".

Svojimi odbornými prácami prispel k zisteniu, že malomocenstvo nie je nákazlivé ako tuberkulóza a že správnym injekčným liečením možno zastaviť jeho postup. Svoje poznatky vyložil na medzinárodnom kongrese pre malomocenstvo v Havane r. 1948.

Za svoju nezištnú prácu a mierové úsilie dostal r. 1954 Nobelovu cenu mieru. Keď ju prijímal v Oslo, povedal v nórskom rozhlase vo svojej výzve, ktorá bola v úplnej zhode s jeho filozofiou úcty k životu, k vedcom celého sveta o nebezpečenstve ďalších pokusov s jadernými zbraňami i dnes obzvlášť časové slová: „Dnešný človek sa stal nadčlovekom. Ovláda všetky fyzické sily svojho vlastného tela. Nadto začína ovládať i prírodné sily netušeného rozsahu. Chýba mu však nadľudská rozumnosť, ktorá by zodpovedala jeho nadľudskej sile. Musíme sa usiľovať o vyššiu rozumnosť, ktorá by nás chránila pred nezodpovedným zneužitím síl, ktoré máme poruke. Musíme zavrhnúť vojnu, pretože by nás obvinila z podľudstva!".

Keď Albert Schweitzer 4. septembra 1965 zomrel v Lambarene a pochovávali ho na okraji územia nemocnice, ktoré sa stalo posvätným miestom jeho sebaobetavej lásky, zazneli bubny. To rozochvelé prsty bubeníkov podávali správu všetkým jeho čiernym bratom, že ich milovaný biely priateľ, o ktorom platia Isusove slová: „Nikto nemôže milovať väčšmi, ako keď dušu položí za priateľov" (J 15, 13), sa s nimi stretne už len pred trónom Najvyššieho, „kde nie je bolesti, ani stesku, ani vzdychu, ale nekonečný život".

Dr. Vl. Buchta

Spomienka na slávne výročie

Keď tohto roku oslavujeme 30. výročie oslobodenia našej vlasti slávnou Sovietskou armádou za spoluúčasti československej armády a domáceho odboja v Slovenskom národnom povstaní i my, pravoslávni duchovní a veriaci spomíname si s bolesťou na všetky škody a hrôzy druhej svetovej vojny.

Človek si spomína na všetko, čo musel prežiť, či už na fronte ako vojak, či už doma, keď prechádzal front a víťazná Sovietska armáda hnala nemeckých fašistov. Spomínam si, bol som síce ešte malý chlapec, na blížiaci sa front, keď v noci bombardovali padáčikmi osvetlené mesto Čop. Bolo úplné svetlo a ľudia od strachu utekali z domovov v panike, keď počuli hukot lietadiel. Ťažko to dnes niekomu, kto to nezažil, priblížiť.

Spomíname si aj na to, čo všetko museli prežiť napríklad tí, ktorí padli pred oslobodením pod fašistické Maďarsko. Tam nás ako Slovákov, navyše Slovákov východného obradu, ktorí sme sa už vtedy cítili pravoslávnymi, pokladali za ľudí, orientujúcich sa na Východ, preto nás utláčali. Žiadny ohľad sa nebral na to, že kedysi medzi Ruskom a Uhorskom boli dobré vzťahy.

Oslobodenie bolo radostné a túžobne očakávané. Ako len jasali ľudia, keď do našej dedinky prišli sovietski vojaci! A čo nám oslobodenie prinieslo potom! Právo na prácu bolo pre tento východný kút našej vlasti veľkou vymoženosťou. A získali sme ešte oveľa viac!

Pri oslavách 30. výročia oslobodenia našej vlasti máme radosť z výsledkov tridsaťročnej práce, ktoré dnes len slepý nevidí. Len sa pozrime napríklad na Michalovce, kedysi ledva päťtisícové mestečko, plné žobrákov, ktorých nik neliečil a ktorých prichádzal pochovávať len pravoslávny duchovný... Michalovce boli chudobné. Dnes majú 25 tisíc obyvateľov, je to mesto usilovnej práce a šťastia, mesto krásnych bytov, podnikov, kde sú príležitosti na prácu. To je svedectvo, že pracovitý človek môže žiť šťastne a neboli zbytočné utrpenia a obete druhej svetovej vojny. Pred pamiatkou padlých sa dnes všetci s úctou skláňame, lebo sú to tí, ktorí nás pred 30. rokmi oslobodili.

Štefan Horkaj, duchovný

Protojerej ThDr. Ant. Jiří Novák

kancelár Metropolitnej rady pravoslávnej cirkvi v Prahe — **sa dňa 25. júla 1975 dožil šesťdesiatich piatich rokov svojho života.** Čas, ten nezastaviteľný a nepodplatiteľný spoločník ľudského života nám pripomína, aby sme sa obzreli za životným dielom otca Jiřího, **jedného z tých najlepších spolupracovníkov nebohého vladyku Gorazda.** Otec Jiří sa usiluje už tridsať rokov od obnovenia českej pravoslávnej cirkevnej vetvy v roku 1945, v roku nášho oslobodenia, pokračovať v duchu Gorazdovho odkazu, odkazu ničím nenahraditeľného. **Drahému jubilantovi dovoľujeme si zaželať s úprimnou vďakou do ďalších rokov plnosť zdravia, síl duševných i fyzických, tvorivej nespokojnosti, prebohatého prúdu podnetov, rád, upozornení a usmernení v práci nás všetkých.** Týmito radami nikdy nešetril na náš spoločný prospech. Nadovšetko však želáme otcovi Jiřímu veľa milosti Božej v službe Bohu, pravoslávnej cirkvi a nášmu spoločnému blahu.

Na mnohaja i blahaja lita!

Životné jubileum

Veľadôstojný otec protojerej MICHAL KERNAŠEVIČ, správca farnosti Ladomírová a svidnícky okresný arcidekan, dožil sa dňa 26. júla svojej päťdesiatky a v auguste uplynulo 25 rokov od jeho rukopoloženia na jereja. Dôstojný otec Michal sa narodil 26. júla 1925 v Čertižnom. Po ukončení stredoškolského vzdelania sa prihlásil na štúdium pravoslávneho bohoslovia. Pravoslávnu bohoslovecku fakultu v Prešove absolvoval s vyznamenaním r. 1954. Dňa 4. 8. 1950 bol vysvätený na diakona a o 2 dni neskôr na jereja. Jeho prvou farnosťou bol Stakčín. Od r. 1951 do r. 1955 pôsobil v Sačurove, kde bol roku 1952 vymenovaný za okresného arcidekana pre Vranovský okres. V máji roku 1955 bol exardinovaný z michalovskej eparchie do prešovskej a ustanovený za správcu farnosti Lomné, kde pôsobil do roku 1965. Od r. 1965 pôsobí v Ladomírovej. Otec Michal pracoval 7 rokov v redakcii Odkazu sv. Cyrila a Metoda, dlhší čas bol členom duchovného súdu. Ešte ako študent po prechode frontu pracoval v československom odboji. Je nositeľom viacerých cirkevných vyznamenaní. Milému otcovi Michalovi blahoželáme k jeho päťdesiatinám, 25. výročiu kňazského vysvätenia, 25. výročiu uzavretia manželstva a k 10. výročiu pôsobenia v Ladomírovej a prajeme mu veľa Božej milosti, požehnania, telesného zdravia i veľa duševných síl.

Na mnohaja i blahaja lita!

G. K.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 8. júna 1975 **Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, navštívil farnosť Zbudská Belá, okr. Humenné, kde vysvätil ikonostas a obnovenú vnútornú maľbu v miestnom pravoslávnom chráme.** Potom odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu spolu s d. o. prot. P. Spišákom, riaditeľom ER v Prešove, a s duchovnými z okolia. **Slávnostnú kázeň predniesol po evanjeliu d. o. Juraj Cuper z Humenného.** Na konci bohoslužieb sa prihovoril prítomným Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý poďakoval miestnemu duchovnému, kurátorom a pravoslávnym veriacim za vzornú starostlivosť o údržbu ich domu Božieho.

● V nedeľu dňa 21. 6. t. r. **konal sa tradičný odpust na počesť sviatku Zostúpenia (Sošestvija) sv. Ducha v Stakčíne a spomienka na 50. výročie návratu stakčínskych veriacich do pravoslávnej cirkvi.** V tento deň navštívil Stakčín **Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. Michala Kopčíka, účtovníka ER, a odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu.** Spoluslúžil miestny duchovný d. o. mitr. prot. Jozef Hreha, d. o. prot. M. Kopčík a d. o. J. Kravec. Na tému sviatku kázal d. o. prot. M. Kopčík. **K sviatkom všetkým prítomným blahoželal na konci sv. liturgie Preosvietený vladyka Nikolaj.**

● Prešov: dňa 12. júna t. r. **Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil archijerejskú sv. liturgiu pri príležitosti sviatku Nanebevstúpenia** (Voznesenia) Isusa Christa. Spoluslúžilo prešovské duchovenstvo.

● Kojšov: v nedeľu dňa 29. 6. t. r. **konal sa tu tradičný odpust v česť chrámového sviatku sv. apoštolov Petra a Pavla.** Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil miestny duchovný d. o. prot. M. Kopčík a d. o. prot. P. Pidanič, vedúci misijného odboru ER. **Príležitostnú kázeň predniesol d. o. prot. P. Pidanič.**

Absolventi Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove — ročník 1970/75.

Zo života Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

UKONČENIE ŠKOLSKÉHO AKADEMICKÉHO ROKU 1974/1975

Vo štvrtok dňa 26. júna 1975 bol archijerejskou sv. liturgiou, ktorú odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s d. o. prot. dr. A. Mihaľovom, dekanom PBF, a profesormi, ukončený ďalší školský rok na našej bohosloveckej fakulte. Modlitbou prítomní profesori a študenti ďakovali Všemohúcemu za dary, ktoré im zosielal v priebehu celého školského roka, aby mohli niektorí úspešne ukončiť svoje bohoslovecké štúdium a ísť na vinicu Hospodinovu pásť zverené ovce, niektorí potom postúpiť do ďalšieho ročníka.

Slávnostné ukončenie sa konalo v spoločenskej miestnosti fakulty, **kde sa zišli Preosvietení vladykovia Nikolaj a Cyril, dekan fakulty a profesori, študenti a hostia. Po modlitbe slávnosť otvoril d. o. prodekan fakulty prot. dr.**

Št. Pružinský, ktorý privítal prítomných a odovzdal slovo o. dekanovi, ktorý vo svojom prejave blahoželal absolventom, dal im patričné poučenie, podložené Písmom svätým. Ostatným študentom zaželal príjemný a užitočný odpočinok. Otec prodekan potom previedol slávnostný akt vyradenia nových absolventov a odovzdal im diplomy. Otec dekan každému daroval na pamiatku cirkevnú knihu. V mene Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja i v mene vlastnom študentov pozdravil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, ktorý okrem iného povedal: „S Božou pomocou každý čestný duchovný pravoslávnej cirkvi prekonáva prekážky na svojich pôsobiskách. Pravoslávna cirkev vždy sa rozvíjala v ťažkostiach, ale nikdy nezanikne. I teraz ju chráni sila Ducha svätého a plodná práca jej dušpastierov, odteraz i vaša práca". Nakoniec Preosvietený vladyka vyzval absolventov, aby vždy prichádzali do svojej duchovnej školy, kde strávili päť rokov, na poradu, pre cirkevnú literatúru, lebo len stálym vzdelávaním sa môžeme priniesť svojej matke cirkvi a veriacim úžitok.

Za michalovskú eparchiu prehovoril Preosvietený vladyka Cyril, ktorý srdečne blahoželal absolventom. Potom citoval poučné výroky z učenia sv. otcov, najmä Gregora Bohoslovca.

Otec dekan poďakoval obidvom Preosvieteným vladykom za poučné a otcovské slová na adresu našich študentov i absolventov. Spomenul tiež dvoch pracovníkov PBF, ktorí v priebehu tohto roku odišli na večnosť. Bol to druhý dekan PBF, dr. J. Kulheim, a špirituál, profesor, neskôr hlava našej cirkvi v ČSSR, Jeho Blaženstvo metropolita Ján (Kuchtin), ktorým prítomní zaspievali „vičnaja pamjať".

Za absolventov poďakoval úprimnými slovami br. Sergej Cuper. Svoje slová vďaky adresoval profesorskému zboru, d. o. špirituálovi, internátnemu personálu. Zvlášť poďakoval d. o. odb. asistentovi Milanovi Gerkovi a sľúbil, že všetci absolventi sa budú snažiť na svojich pôsobiskách o to, aby boli užitoční sv. pravoslávnej cirkvi a nikdy neurobili hanbu svojej škole.

Za rodičov absolventov poďakoval profesorom a ostatným pracovníkom fakulty d. o. prot. Cuper zo Stropkova. D. o. odb. asistent Milan Gerka sa niekoľkými slovami rozlúčil so svojimi žiakmi a zaželal im veľa milosti Božej a lásky do ďalších dní ich života.

Napokon bol prečítaný pozdravný list od dobrého priateľa fakulty, d. o. prot. dr. A. J. Nováka, kancelára Metropolitnej rady, a od pracovníkov eparchie olomoucko-brnenskej.

V záverečnom slove d. o. dekan fakulty zaželal zaslúžený odpočinok i otcom profesorom, študentom potom veľa nových síl do ďalšieho štúdia v novom, jubilejnom školskom roku, lebo PBF vstúpi v októbri 1975 do 25. výročia svojho trvania.

R. F.

Zo života michalovskej eparchie

Revízia hospodárenia

▲ V utorok dňa 10. júna 1975 sa v Michalovciach konalo riadne pracovné zasadanie Eparchiálnej revíznej komisie pravoslávnej michalovskej eparchie. Eparchiálna revízna komisia previedla revíziu hospodárenia ÚER v Michalovciach za rok 1974.

Zasadanie Eparchiálnej rady

▲ Vo štvrtok dňa 12. júna 1975 v zasadacej miestnosti ÚER v Michalovciach sa konalo slávnostné zasadanie pléna Eparchiálnej rady pravoslávnej michalovskej eparchie pri príležitosti osláv 30. výročia oslobodenia našej vlasti hrdinskou Sovietskou armádou a 25. výročia Veľkého prešovského snemu. Po spoločnej modlitbe Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, privítal prítomných a predniesol slávnostný prejav o význame 30. výročia oslobodenia našej vlasti a 25. výročia Veľkého prešovského snemu. K prednesenému prejavu diskutovali viacerí členovia ER, ktorí vyjadrili srdečnú vďaku bratskému Sovietskemu zväzu za oslobodenie spod fašistickej poroby a za povojnovú pomoc pri výstavbe našej vlasti, pričom vyjadrili želanie, aby československo-sovietske priateľstvo trvalo na večné časy.

Na jednotlivé dopyty odpovedal Preosvietený vladyka Cyril. Na záver d. o. prot. M. Ščerbej, riaditeľ ER, predniesol situačnú správu zo života michalovskej eparchie a potom d. o. prot. J. Choma, predseda misijného odboru a účtovník ER, prerokoval s prítomnými členmi ER plán činnosti na rok 1975. Zasadnutie sa skončilo modlitbou a arcipastierskym požehnaním.

Archijerejské bohoslužby

▲ V nedeľu dňa 29. júna 1975, v deň sviatku sv. apoštolov Petra a Pavla, Preosvietený vladyka Cyril odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu v miestnom katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslúženia d. o. Št. Horkaja, predstaveného tohto chrámu a za účasti veľkého počtu michalovských veriacich a veriacich z okolia. Pri tejto príležitosti Preosvietený vladyka Cyril predniesol kázeň na tému sviatku.

Tradičné odpustové bohoslužby

▲ V nedeľu dňa 8. júna 1975 sa v pravoslávnom chráme v Pozdišovciach konal tradičný odpust za účasti množstva veriacich miestnych i z okolia. Sv. liturgiu slúžil d. o. Juraj Čap za spoluslúženia d. o. prot. Juraja Lovača. Ľudový spev viedol brat kantor Čižmár, kázal d. o. prot. Juraj Lovič.

▲ V nedeľu dňa 22. júna 1975 sviatkovali svoj odpust pravoslávni veriaci v obci Dúbrava a Koňuš, kde majú svoje chrámy zasvätené Zostúpeniu Ducha sv. (Sošestviju).

▲ V nedeľu dňa 29. júna, vo sviatok sv. Petra a Pavla, sa konal odpust v pravoslávnom chráme v Markovciach, kde slúžil toho dňa d. o. prot. J. Choma spolu so správcom miestnej farnosti d. o. Michalom Fedičom. Prítomných bolo množstvo veriacich miestnych i z okolia. Kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. Juraj Lovič.

▲ V tú istú nedeľu bol odpust aj v pravoslávnom chráme v Brezine, tiež na počesť sviatku sv. ap. Petra a Pavla. Slávnostnú sv. liturgiu odslúžil správca miestnej farnosti d. o. Juraj Kačala za prítomnosti a modlitebnej účasti množstva veriacich.

Posmrtná spomienka

Dňa 3. júna 1975 **odišiel na večný odpočinok dobrý a všetkými milovaný kurátor brat** VASIL GLOGOVSKÝ **z Kalnej Roztoky**, okr. Humenné, vo veku nedožitých 83 rokov. Na jeho pohrebe sa zišli nielen jeho synovia a dcéry, ktorých dobre vychoval, ale i spoluobčania z celej obce. Pohreb sa konal 5. júna 1975. Náboženská obec stratila v bratovi Vasilovi dobrého a príkladného veriaceho človeka. Pohrebné obrady vykonal miestny duchovný d. o. prot. Michal Kurjatnik.

Vičnaja pamjať!

M. K.

Dňa 24. apríla 1975 v ranných hodinách, keď sa pripravoval na sv. liturgiu, **zomrel náš milovaný kantor, brat** JÁN KOSTOVČÁK **z Ruského, okr. Humenné, vo veku 64 rokov.** Jeho miesto v klirose zostalo na paschálne bohoslužby prázdne... Nebohý brat Ján chodil do chrámu už ako dieťa. Bol synom kostolníka. Neskôr sa stal kantorom v našej obci. Túto prácu vykonával vyše 30 rokov. Zaslúžil sa i o opravu nášho chrámu a výstavbu novej fary. Na Kvetnú nedeľu pri jeho tele žalmy čítal a parastas slúžil d. o. igumen Ignatij Čokina, pohrebné obrady za

veľkej účasti odslúžil d. o. mitr. prot. Jozef Hreha. Ťažké to bolo lúčenie. Nech mu bude Všemohúci spravodlivým Sudcom.

Vičnaja pamjať!

A. Mikuláško,
správca farnosti

Prosíme našich odberateľov, aby v prípade nepravidelného doručovania nášho časopisu poštou (PNS), alebo v prípade, že časopis Odkaz alebo Zapovit sv. Cyrila a Metoda máte predplatený a napriek tomu vám pravidelne nedochádza, záležitosť urgovali u svojho poštára. Keby nenastala náprava ani vtedy, ráčte nám vec zahlásiť písomne na adresu našej redakcie. Kto by si chcel objednať v priebehu roka viac kusov našich časopisov, tiež nech tak urobí na svojej pošte, ktorá je povinná Vám všetkým vyhovieť. Takisto v prípade neochoty na pošte, hláste nám záležitosť písomne na adresu redakcie.

Posmrtné spomienky

Dňa 15. mája 1975 zosnul v Pánu **brat** MICHAL LUKÁČ, **kantor pravoslávnej cirkevnej obce Brezina, vo veku 75 rokov.** Príkladný v práci, horlivý vo viere s oddaným vzťahom k východnej cirkvi, utvrdzoval svojich spolubratov v zachovaní vtedy narušovaného východného cirkevného obradu. Mal pekný hlas, dlhé roky viedol chrámový spev krásnych nápevov východnej pravoslávnej cirkvi vo svojej rodnej obci. Pohrebné obrady, spojené so sv. liturgiou v chráme, vykonal d. o. prot. Ján Choma spolu s d. o. J. Kačalom, správcom miestnej farnosti. Veriaci spolubratia, vďační za obetavosť nebohého k našej cirkvi, venujú mu posmrtnú spomienku a modlia sa za jeho blažené zosnutie a návrat k životu večnému.

Vičnaja pamjať!

(J. K.)

Dňa 2. júna 1975 vo večerných hodinách odovzdala svoju dušu Stvoriteľovi sestra Zuzana Malá, rod. Sabová, z Michaloviec — Močaranská vo veku 57 rokov. Nebohá sestra Zuzana bola dlhoročnou predplatiteľkou nášho časopisu a vzornou veriacou pravoslávnej cirkvi, matkou piatich detí. Pohrebné obrady odslúžil d. o. Ján Holonič, správca farnosti Šamudovce.

Nech všemohúci prijme jej dušu vo svojom dome. Vičnaja pamjať!